

שיר הפרוזה: שירתם של שוטי הכפר

לכתוב שיר-פרוזה זה קצת כמו לנסות לתפוס זכוב בחדר חשוך. הזכוב ככל הנראה אפילו לא נמצא שם, הזכוב נמצא בתוך הראש שלך; ובכל זאת, אתה מוסיף למעוד ולהיתקל בדברים במהלך המרדף הסוער. שיר הפרוזה הוא פריץ של שפה שמגיח לאחר התקלות ברהיט גדול כלשהו.

אז למה לעשות זאת? מה עושה משימה שכזו – אדיוטית לכאורה – למושכת?

במקרה שלי, שירי הפרוזה שכתבתי היו התוצאה של הניסיונות שלי לברוח מעצמי. חלומי הגדול עודנו להשתחרר מן השכל ומן הדמיון שלי, לצאת להרפתקה שאת תוצאותיה לא ניתן לחזות.

אחרים מתפללים לאלוהים; אני מתפלל להזדמנות שתראה לי את הדרך להימלט מן הכלא שאותו אני מכנה עצמי.

שרבוט זריז, לא מתוכנן, ודלת התא לעיתים נפתחת. מעולם לא היה לי שמץ של מושג כיצד השגתי את מה שהשגתי. בכתיבה מעין זו האינטואיציה מושלת. אתה תלוי באינטליגנציה הספרותית שלך כדי לבצע את המהלכים הנכונים ולזהות את נוכחותו של שיר. עבורי, שיר הפרוזה הוא יצירה ספרותית טהורה, בנם המפלצתי של שתי אסטרטגיות מנוגדות, הליריקה והנרטיב. מצד אחד, ישנה את שאיפתה של הליריקה להקפיא את הזמן מסביב לאימאז', ומצד שני, אתה רוצה לספר סיפור קטן.

המטרה, ממש כמו בשיר הכתוב שורות, היא לעורר בקורא דחף, שאין לכובשו, לשוב ולקרוא את מה שהוא או היא כרגע קראו. במילים אחרות, זה אולי נראה כמו פרוזה, אך זה מתנהג כמו שיר. הקריאה השנייה,

השלישית, החמש-עשרה, יהיו אפילו טובות יותר. לעולם לא תתעיף ממני, הוא מבטיח. אם אינכם מאמנים לדבריי קראו כמה מן ה"אילומינציות" של רמבו או משיריו הטובים ביותר של ראסל אדסון. לא נמאס מהם.

אין כל טעם לנסות לשרטט קווים-מנחים למה שהוא למעשה תוצר של הדמיון החופשי, אך אני יכול לומר את הדברים הבאים:

סודו של שיר הפרוזה טמון בחסכנותו ובאלמנט ההפתעה שבו. הוא מוכרח לסחרר, והוא גם מוכרח שתהיה בו מקלות-המגע. אני רואה ברוח הקומית את המוזה האמיתית שלו. הנוהג, על פי רוב, הוא טיפול משועשע וביקורתי בכל נושא שהוא. כדי לשחרר את השירה מן המנייריזם ומן העוויתות שלה, אל לו לשיר הפרוזה להתייחס לעצמו ברצינות רבה מדי.

בלתי ניתן לכתיבה, אינו כשר בעיניהם של משוררים ומבקרים רבים כל כך, הוא מוכרח להיות מושא ללעג, מוכרח להיות מנוודה.

(1996)

(מאנגלית: יהודה ויזן)